

- **NOTAT OM EJERSKAB TIL OG ANSVAR FOR BRANDHANER**

1. BAGGRUND

Aarhus Kommune (herefter "kommunen") har bedt Horten redegøre for de regler, som regulerer ejerskab til og ansvar for brandhaner på ledningsnettet i kommunen. Baggrunden herfor er, at kommunens beredskab skal fusionere med tre øvrige kommunale beredskaber. Et af spørgsmålene i den forbindelse er, hvilke retlige rammer der er for så vidt angår ejerskab og vedligeholdelsespligt af kommunens brandhaner. Et andet spørgsmål er, om brandhanerne i stedet kan overdrages til Aarhus Vand A/S (herefter "vandselskabet").

Det er aftalt med kommunen, at dette notat har til formål at beskrive de ydre retlige rammer for ejerskab mv. af brandhanerne, herunder beskrive de spørgsmål som det – afhængigt af kommunens og vandselskabets drøftelser – kan blive relevant at undersøge nærmere.

I dag har kommunen ca. 4.000 brandhaner, hvoraf det anslås, at ca. 10 % er defekte. Kommunen anslår endvidere, at antallet af brandhaner i løbet af 15-20 år vil falde til ca. 1.000 haner, og at ca. en tredjedel af brandhanerne vil kunne nedlægges inden for en relativ kort årrække. Reduktionen af brandhaner bunder bl.a. i ønsket om at forhindre uretmæssig adgang til drikkevandet gennem hanerne.

Nedenfor behandles spørgsmålet om betydningen af beredskabssammenlægningen (afsnit 3) og om overdragelse af hanerne til vandselskabet (afsnit 4). Afsnit 2 indeholder en kort sammenfatning af notatets indhold.

2. SAMMENFATNING

Betydning af sammenlægningen af beredskaber

Ved sammenlægningen af de fire beredskaber bliver ansvaret for beredskabet delt mellem den fælles beredskabskommission og de fire kommunalbestyrelser.

Pligten til at sikre, at der er tilstrækkeligt vand til rådighed til brandslukning, synes mest naturligt at overgå til det samordnede beredskabs fælles beredskabskommission, der således får ansvaret for driften. Kommunalbestyrelserne beholder ansvaret for beredskabsplanen.

Det giver imidlertid anledning til tvivl, om ejerskabet til brandhanerne nødvendigvis skal overdrages til det fælles beredskab.

Vi er på det foreliggende grundlag mest tilbøjelige til at mene, at loven giver mulighed for, at kommunen beholder ejerskabet og stiller brandhanerne til rådighed for beredskabet.

Dette vil dog kunne give anledning til gråzoner bl.a. i forhold til rækkevidden af hver parts rettigheder og pligter. Efter vores opfattelse taler mest umiddelbart for at bevare ejerskab af brandhaner og ansvar for driften af beredskabet hos samme aktør, hvilket efter sammenlægningen vil sige det nye fælles beredskab.

HORTEN

Forholdet til vandselskabet

Et vandselskab kan ikke med hjemmel i vandsektorloven varetage vedligeholdelsen af brandhaner, da der hverken er tale om vandforsyningsaktivitet eller tilknyttet aktivitet efter vandsektorloven.

Hvis vandselskabet skal overtage brandhanerne, vil det derfor være en forudsætning, at hanerne ikke længere kan anvendes til beredskabsformål. Hvis vandselskabet har et reelt behov for at anvende hanerne til vandforsyningsformål (f.eks. skylleformål), kan vandselskabet således overtage hanerne.

Da der ikke vil være et vandforsyningsformål med at overtage defekte haner, kan vandselskabet kun overtage disse, hvis der er helt konkrete omstændigheder, f.eks. planlægningsmæssige gevinster for vandselskabet, der kan begrunde det.

Hvis vandselskabet overtager brandhaner (og gør dem til skyllehaner), skal overtagelse ske på markedsvilkår, der formentlig bedst kan fastsættes sammen med revisor.

3. BETYDNINGEN AF BEREDSKABSSAMMENLÆGNINGEN

3.1 Regelgrundlaget

3.1.1 Beredskabspligten

Det følger af beredskabslovgivningen, at kommunalbestyrelsen skal sikre "tilstrækkelig vandforsyning" til brandslukning, jf. beredskabslovens § 15, stk. 1. Det er ligeledes kommunalbestyrelsen, som fastlægger dimensionering og materiel, herunder brandhaner, jf. beredskabsbekendtgørelsens § 3, stk. 3, jf. beredskabslovens § 14.

Beredskabslovgivningen indeholder således en beredskabspligt for kommunalbestyrelsen.

Beredskabsloven suppleres af Naturstyrelsens normalregulativ for vandselskaber, der bestemmer, at omkostninger til etablering, vedligeholdelse og flytning af brandhaner afholdes af kommunalbestyrelsen.

3.1.2 *Samordnede beredskaber*

Etableringen af Østjyllands Beredskab I/S vil udgøre en samordning af de eksisterende fire kommunale beredskaber, jf. beredskabslovens § 10, stk. 1.

I forbindelse med samordningen skal det af vedtægterne fremgå, hvilke opgaver der overdrages til at blive varetaget af det fælles beredskab. Ansvar for de samordnede opgaver overgår herefter til den fælles beredskabskommission, jf. § 10, stk. 2.

Kompetencen til at vedtage den risikobaserede dimensionering forbliver dog ved kommunalbestyrelserne, jf. § 25, stk. 1, 2. led ("kommunalbestyrelsen i møde"). Det er således ikke muligt at overdrage denne kompetence til den fælles beredskabskommission.

Overdrages den samlede beredskabspligt til et samordnet beredskab, der varetager beredskabsopgaven for flere kommuner, følger betalingsforpligtelsen for omkostninger til etablering, vedligeholdelse og flytning af brandhaner med opgaven.

3.2 **Vurdering**

Sammenlægningen af de fire beredskaber indebærer, at ansvaret for beredskabet bliver delt mellem på den ene side den fælles beredskabskommission og på den anden side de fire kommunalbestyrelser.

For så vidt angår pligten til at sikre, at der er tilstrækkeligt vand til rådighed til brandslukning, jf. § 15, stk. 1, synes loven – trods den delte kompetence – mest naturligt at måtte forstås sådan, at denne pligt overgår til det samordnede beredskabs fælles beredskabskommission.

Det er således beredskabskommissionen, der får ansvaret for driften, mens kommunalbestyrelserne alene beholder ansvaret for planen.

Det giver imidlertid anledning til tvivl, om dette ansvar for driften indebærer, at ejerskabet til brandhanerne nødvendigvis skal overdrages til det fælles beredskab.

Man kan således forestille sig en model, hvor kommunen stiller brandhanerne til rådighed for beredskabet, evt. således at beredskabet varetager hele eller en del af vedligeholdelsen. Vi er på det foreliggende grundlag mest tilbøjelige til at mene, at en sådan model vil være i overensstemmelse med beredskabsloven – lige så vel, som at beredskabet kan leje øvrigt materiel, der indgår i den risikobaserede dimensionering, af kommunen, KommuneKredit eller andre.

HORTEN

Vi finder imidlertid, at en sådan deling af ansvar for opgaven vil kunne give anledning til en række gråzoner, dels i forhold til rækkevidden af hver parts pligter og mulighed for at formå den anden part til at varetage disse pligter på hensigtsmæssig vis, og dels i forhold til den praktiske tilrettelæggelse af arbejdet.

Parterne må afveje, hvor tungt disse forhold skal indgå i vurderingen, herunder over for de økonomiske konsekvenser der kan være ved at flytte ejerskabet. Efter vores opfattelse taler mest dog umiddelbart for at bevare ejerskab af brandhaner og ansvar for driften af beredskabet hos samme aktør, hvilket efter sammenlægningen vil sige det nye fælles beredskab.

4. OVERDRAGELSE AF HANERNE TIL VANDSELSKABET

4.1 Regelgrundlaget

Vandselskaber har pligt til at forsyne ejendomme med drikkevand, jf. vandforsyningslovens § 45, stk. 1.

Vandselskaberne er – ud over prisloftreguleringen – også underlagt hvile-i-sig-selv princippet, jf. vandforsyningslovens § 52 a, stk. 1. Hvile-i-sig-selv princippet indebærer, at et vandselskab alene må afholde omkostninger, der direkte relaterer sig til vandselskabets lovlige aktiviteter.

Vandforsyningsloven oplister de omkostninger, som vandselskaberne må afholde og dermed indregne i forbrugernes takster. Her kan eksempelvis fremhæves "nødvendige omkostninger til indvinding og distribution af vand" og "driftsmæssige afskrivninger".

4.2 Vandselskabernes brug af brandhaner

Brandhaner er en beredskabsforanstaltning, der har til formål at sikre tilstrækkelig vand til brandslukning.

Vandselskaber anvender lejlighedsvist brandhaner til skylleformål. Det sker, når det er nødvendigt at gennemskylle ledningsnettet i tilfælde af ledningsbrud, udskiftning eller vedligeholdelse af ledningsnettet eller anden tilsvarende situation, hvor der er eller kan opstå risiko for forurening af drikkevandet.

Der kan således være et egentligt behov hos vandselskaberne for at anvende brandhanerne for at sikre leveringen af rent drikkevand. I mangel af brandhaner vil vandselskabet skulle etablere anden skyllemulighed, f.eks. ved at bruge underjordiske hydranter, eller en brandhane, der ikke længere anvendes til brandslukningsformål, kan omdannes til skyllehane, dvs. alene til anvendelse af vandselskabet.

4.3 Vurdering

Brandhanerne indgår i dag som en del af beredskabets dimensionering og har til formål at sikre tilstrækkelig vandforsyning til brandslukningsformål. Det er således kommunen (p.t. den enkelte kommunes beredskab), som afholder omkostninger til etablering, vedligeholdelse og flytning af brandhanerne.

HORTEN

Et vandselskab kan ikke med hjemmel i vandsektorloven varetage vedligeholdelsen af brandhanerne på vegne af en kommunes beredskab (eller et samordnet beredskab), da der hverken er tale om vandforsyningsaktivitet eller tilknyttet aktivitet efter vandsektorloven.

Omkostningerne til at etablere, vedligeholde, flytte og nedlægge brandhaner påhviler således den beredskabspligtige, jf. dog afsnit 3.2, da formålet med brandhanerne er at sikre tilstrækkelig vandforsyning til brandslukningsformål.

Hvis vandselskabet skal overtage brandhanerne, vil det derfor være en forudsætning, at hanerne ikke længere kan anvendes til beredskabsformål. I modsat fald vil vandselskabet uhjemlet afholde omkostninger til overtagelse og vedligeholdelse, som reelt påhviler kommunen eller det samordnede beredskab.

Hvis vandselskabet skal overtage hanerne, er det endvidere en forudsætning, at vandselskabet har et reelt behov for at anvende hanerne til vandforsyningsformål (f.eks. skylleformål). Baggrunden er, at omkostningerne til hanerne skal kunne tilskrives en nødvendig vandforsyningsaktivitet, da vandselskabet ellers ikke kan opkræve omkostningerne over taksten, jf. hvile-i-sig-selv princippet.

Kommunen har oplyst, at ca. 10 % af brandhanerne er defekte. Som udgangspunkt vil vandselskabet ikke kunne overtage defekte haner, da der ikke vil være et reelt vandforsyningsformål ved disse. Der kan dog være helt konkrete omstændigheder, f.eks. planlægningsmæssige gevinster for vandselskabet, der kan begrunde, at vandselskabet overtager defekte haner.

Det følger endelig af vandsektorlovens § 19, stk. 5, at aftaler, der indgås af vandselskaber, skal indgås på markedsvilkår. Vandselskabet skal derfor overtage brandhanerne til markedsprisen.

Da der ikke er et egentligt marked for installerede brandhaner, eksisterer der ikke en markedspris. Prisen må derfor fastsættes ud fra andre, objektive parametre, herunder eksempelvis den nedskrevne genanskaffelsesværdi, brugsværdien af hanerne henset til deres restlevetid, og omfanget af de vedligeholdelsesforpligtelser, der er knyttet til hanerne. Revisor kan formentlig bistå med at fastsætte denne værdi.

Hellerup, den 26. marts 2015
Horten

Rikke Søgaard Berth

HORTEN